

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

תורה – במדבר פרק יג'

- (יא) לְמִטָּה יוֹסֵף לְמִטָּה מְנַשֶּׁה גְדִי בֶן סוּסִי: (יא) לְמִטָּה יוֹסֵף לְמִטָּה מְנַשֶּׁה גְדִי בֶן סוּסִי: (יא) לְשִׁבְטָא דְיוֹסֵף לְשִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה גְדִי בֶן סוּסִי:
- (יב) לְמִטָּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן גַּמְלִי: (יב) לְמִטָּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן גַּמְלִי: (יב) לְשִׁבְטָא דָּדָן עַמִּיאֵל בֶּן גַּמְלִי:
- (יג) לְמִטָּה אֲשֶׁר סְתוּר בֶּן מִיכָאֵל: (יג) לְמִטָּה אֲשֶׁר סְתוּר בֶּן מִיכָאֵל: (יג) לְשִׁבְטָא דְאֲשֶׁר סְתוּר בֶּן מִיכָאֵל:
- (יד) לְמִטָּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶן וּפְסִי: (יד) לְמִטָּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶן וּפְסִי: (יד) לְשִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶן וּפְסִי:
- (טו) לְמִטָּה גָד גְּאֹאֲלֵל בֶּן מָכִי: (טו) לְמִטָּה גָד גְּאֹאֲלֵל בֶּן מָכִי: (טו) לְשִׁבְטָא דְגָד גְּאֹאֲלֵל בֶּן מָכִי:

נביא – יהושע פרק ב' יא'-טו'

- (יא) וּנְשָׁמַע וַיִּמַּס לְבַבְנֹו וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת: (יא) וּשְׁמַעְנָא וְאַתְמַסִּי לְבַנָּא וְלֹא אֲשַׁתְּאַרְתּוּ עוֹד רוּחָא בְּאַנְשׁ מִן קַדְמִיכוֹן אַרִי יִי אֱלֹהֵיכוֹן הוּא אֱלֹהֵא דְשַׁכִּינְתִּיה בְּשָׁמַיָא מַלְעִילָא וְשְׁלִיט עַל אַרְעָא מַלְרַע:
- (יב) וְעַתָּה הִשְׁבַּעוּ נָא לִי בִיהוָה כִּי עָשִׂיתִי עִמָּכֶם חֶסֶד וְעָשִׂיתֶם גַּם אִתָּם עִם בֵּית אָבִי חֶסֶד וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֲמַת: (יב) וּכְעַן קִיִּימוּ כְעַן לִי בְּמִימְרָא דִּי אַרִי עֵבְדִית עִמְכוֹן טִיבֹו וְתַעֲבְדוּן אִף אֲתוֹן עִם בֵּית אַבָּא טִיבֹו וְתַתְּנוּן לִי אֵת דְקִשׁוּט:
- (יג) וְהִחִיתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְאֶת אַחִי וְאֶת אַחֹותִי {אַחֹותִי} וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת נַפְשֵׁינֵנוּ מִמָּוֶת: (יג) וְתִיחֹון יֵת אַבָּא וִית אַמָּא וִית אַחִי וִית אַחֹותִי וִית כָּל דִּילְהוֹן וְתַשְׁבּוּן יֵת נַפְשַׁתְנָא מִמּוֹתָא:
- (יד) וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם לֹא תִגִּידוּ אֶת דְּבַרְנוּ זֶה וְהָיָה בְּיָדֵי יְהוָה לָנוּ אֶת הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וְאֲמַת: (יד) וְאִמְרוּ לָהּ גְּבַרִיא נַפְשָׁנָא מִסִּירָן חֲלַף נַפְשֵׁיכוֹן לְמַמַּת אִם לֹא תַחֲוֹון יֵת פַּתְגַּמְתָּא דִּין וְיֵהִי כֵד יֵתן יִי לְנָא יֵת אַרְעָא וְנַעֲבַד עִמָּךְ טִיבֹו וְקִשׁוּט:
- (טו) וְתוֹרְדֶם בְּחָבֶל בְּעַד הַחֲלוֹן כִּי בֵיתָה בְּקִיר הַחוֹמָה וּבַחֹמָה הִיא יוֹשְׁבֵת: (טו) וְשִׁלְשַׁלְתַּנּוּן בְּאַטוּנָא מִן חֲרַכָּא אַרִי בֵיתָה בְּכוּתַל שׁוּרָא וּבְשׁוּרָא הִיא יֵתְבָה:

רש"י

- (יא) ולא קמה עוד רוח באיש – אפילו לשכב עם אשה, אמרו אין לך כל שר ונגיד שלל באל רחצ הזונה, ובה עשר שנים היתה כשילאלו ישראל ממזרים, וזנתה כל ארבעים שנה (זבחים קטז ב):
- (יב) חסד ונתינתם לי אות אמת – שתעשו כשתצאו ותכבשו את העיר, שתכירו האות ותחיוני:
- (יג) ואת אבי ואם אחי ואחותי – כל אלו חסד וחלון היו הנוראפים עולין אליה. אמרה: רבונו של עולם, באלו חטאתי באלו תמחול לי (זבחים סט):

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

כתובים – תהילים פרק עג' ו-י'

- (ו) לָכֵן עֲנַקְתָּמוּ גְאוּהָ יַעֲטֹף שִׁית חָמֵס לָמוֹ: (ו) לִכְך כּוּן עֲטַרְתָּנִן גִּיּוֹתְנֹתָא כִּלְיָא דְמוֹשִׁין בְּרִישֵׁיהוֹן הִיא מִן חֲטוּף דִּילָהוֹן:
- (ז) יֵצֵא מִחֶלֶב עֵינָמוּ עֲבָרוּ מִשְׁפִּיּוֹת לָבָב: (ז) שְׁנָא מִן שׁוּמְנָא פְּרֻצוּפִיהוֹן עֲבָרוּ חוֹטְבִיהוֹן חֲפֹרְתָא לְבָא:
- (ח) יִמְיָקוּ וְיִדְבְּרוּ בְּרַע עֵשֶׁק מִמְרוֹם יִדְבְּרוּ: (ח) יִתְמַקְמָקוּן מִן פְּטָמָא וַיְמַלְלוּן לְאַבְשָׂא וּלְטָלוּמָא מִן רוּם לְבָהוֹן יִמְלָלוּן:
- (ט) שִׁתּוּ בְּשָׁמִים פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהְלֹךְ בְּאַרְצֵי: (ט) שׁוּיָאוּ בְּקַדִּישֵׁי שְׁמִיָּא פּוּמָהוֹן וּלְיִשְׁנָהוֹן מַצְלָהבָּה בְּקַדִּישֵׁי אַרְעָא:
- (י) לָכֵן יִשִּׁיב (יָשׁוּב) עִמּוֹ הַלֵּם וּמִי מָלֵא יִמְצֵוּ לָמוֹ: (י) בְּכֵן תְּבוּ עַל עֲמִיָּא דִּי לְאַלְקִיּוֹתָהוֹן וַיִּמְחַנְנוּן בְּמַרְזוּפִין וְדַמְעִין סְגִיעִין מַחֲתִין לָהוֹן:

רש"י

- (ו) לכן ענקתמו גאוה – צעבור זה שאין יסורין באין עליהם העניקתם הגאוה לעלות על אורחם גסות הרוח. יעטוף שית חמס למו – החמס שעושין עושה אותם שמנים ועוטף את שתותיה' ועגבותיהם בעובי שומן ובשר:
- (ז) יצא מחלב עיניו – עיניהם צולטות מרוב שומן כל אדם כחוש עיניו משוקעות. עברו משכיות לבב – יותר ממה שלבס מייחל ומנפה בזה להם תאותם עברו בזה בהשגת ידם את תאות לבס:
- (ח) ימיקו – את רעיהם. וידברו ברע עושה – לעשוק אצוינים. ממרום ידברו – כגון
- פרעה וסנחריב ונ"נ מי ה' אשר אשמע בקולו (שמות ה') מי בכל אלהי הארצות (ישעי' ל"ו) אעלה על צמתי עב (ישעיה י"ד) וזהו שנתו צמחים פיהם:
- (י) לכן ישוב עמו הלום – לפי שעמו רואים דרך רשעים ללכת דרכיהם. הלום – כמו מי הביאך הלום (שופטים י"ח) הלום פה. ומי מלא ימנו למו – ומים של פלג המלח הם ד"ת הם נחשבים למו תמלית ומזלזלים בעיניהם:

משנה – גיטין פרק ד'

(א) השולח גט לאשתו והגיע בשליח, או ששולח אחריו שליח ואמר לו, גט שנתתי לך בטל הוא, הרי זה בטל. קדם אצל אשתו או ששולח אצל שליח ואמר לה גט ששולחתי לך בטל הוא, הרי זה בטל. אם משעהגיע הגט לידיה, שוב אינו יכול לבטלו:

מעיקרה לבטוליה, לא אמרין אגלחי מלחא למפרע לבטולי בטליה. והיכא דהיב אינש גיטא לביתהו לזמן או על תנאי, אי אמר לה הרי זה גיטך מעכשיו ולזמן פלוני או אם יתקיים תנאי פלוני, מכי מטי גיטה לידה לא מזי תו לבטליה, ותהיה מגורשת לאותו זמן או כשיתקיים התנאי. ואי לא אמר לה

רע"ב – (א) השולח והגיע בשליח – שלא היה מתכוין לרדוף אחריו להשיגו, אלא שנסתהה השליח בדרך והיה לו לזה דרך לשם וראהו וביטל הגט, אפ"ה בטל, ולא אמרין לצעורא בעלמא מכיון, שאם היה בדעתו לבטלו היה רודף אחריו: אינו יכול לבטלו – הא קמ"ל דאע"פ דחזינן ליה דמהדר עליה

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

מעכשיו, אפילו לכתר למטא גטה לידה מאי מצטל ליה:

(ב) בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה עוֹשֶׂה בֵּית דִּין בְּמָקוֹם אֶחָד וּמִבְּטָלוֹ. הַתְּקִין רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הַזֶּקֶן שְׂלָא יְהוּ עוֹשִׂין כֵּן, מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה מְשַׁנֵּה שְׁמוֹ וְשִׁמְיָהּ, שֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם עֵירָהּ. הַתְּקִין רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הַזֶּקֶן שְׂיִיָּהּא כּוֹתֵב, אִישׁ פְּלוֹנִי וְכָל שֵׁם שְׂיִישׁ לוֹ, אֲשֶׁה פְּלוֹנִית וְכָל שֵׁם שְׂיִישׁ לָהּ, מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם:

בניה מן השני, לומר לא גרסה בעלה שאין זה שמו. ואדם שהוחזק בשני שמות בשני מקומות, חד במקום הכתיבה וחד במקום הנתינה, אינה מגורשת עד שיכתוב שם של מקום הנתינה ושם של מקום הכתיבה עמו. אבל אם הוחזק בשני שמות במקום אחד וכתב אחד מן השמות, כדיעבד הגט כשר. מיהו לכתחילה כריך לכתוב שניהם. והיכא דשניה שמו או שמה בגט, אע"פ שכתב אח"כ וכל שם שיש לי, הגט בטל:

רע"ב – (3) בראשונה – לא היה מצטלו בפני האשה ולא בפני השליח, אלא במקום שהיה עומד היה מצטלו בפני שלשה: מפני תקון העולם – שהשליח שאינו יודע בדבר מוליכו לה והיא נישאת בו. ומכח תקנת ר"ג מלקין על מי שמצטל הגט או מוסר מודעא על הגט: בראשונה היה משנה שמו ושמה – כשהיו לו שני שמות, אחד כאן ואחד במדינת הים, היה מגרסה בשם הנוהג במקום כתיבת הגט, ולא היה מקפיד לכתוב את שניהם: מפני תיקון העולם – שלא יולאו לעז על

(ג) אִין אַלְמָנָה נִפְרַעַת מִנְכָסֵי יְתוּמִים אֲלָא בְּשַׁבּוּעָה. נִמְנָעוּ מִלְּהַשְׁבִּיעָהּ, הַתְּקִין רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הַזֶּקֶן שֶׁתְּהֵא נוֹדְרַת לְיְתוּמִים כָּל מַה שְׂיִדְרָעוּ, וְגוֹבָה כְּתַבְתָּהּ. הָעֵדִים חוֹתְמִים עַל הַגֵּט, מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם. הִלֵּל הַתְּקִין פְּרוּזְבוּל מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם:

בב"7: העדים חותמים על הגט מפני תקון העולם – אתרווייהו קאוי, גבי אלמנה שתהא נודרת ליורשים כל מה שיראו, מפני תקון העולם, שיהיו הנשים נישאות לבעליהן ולא תלאגנה להפסיד כתובתן. וגבי עדים חותמים על הגט מפני תיקון העולם, דהואיל ועדי מסירה כרתי, שהעדים שנמסר הגט בפניהם לאשה הם עיקר הגירושין, לא היה כריך שיחתמו עדים בגט, אלא מפני תיקון העולם, דחיישינן שמא ימות אחד מן העדים שנמסר הגט בפניהם, ונמצא הגט שבידה בלא עדים כחספא בעלמא: הלל התקין פרוזבול – שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועזרו על מה שכתוב בתורה (דברים ט"ו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבדך בליעל, עמד והתקין פרוזבול. וזה גופו של פרוזבול, מוסר אני לכם פלוני ופלוני דיינים. שכל חוב שיש לי אלכל פלוני, שאגבנו כל זמן שארעה:

רע"ב – (ג) אין אלמנה נפרעת – כתובתה: מנכסי יתומים, אלא בשבועה – שלא נתקבלה כלום: נמנעו מלהשביעה – שמפני שהיא טורחת לפני היתומים מורה התירא לעלמה ליטבע שלא לקחה כלום. ואע"פ שלקחה דבר מועט סבורה שבשכר טרחה נוטלתו ואינו מפרעון כתובתה. ולפיכך נמנעו מלהשביעה והיתה מפסדת כתובתה: התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שיראו – כגון קונס מיני מזונות עלי אם נהגתי מכתובתי: וגובה כתובתה – ואם נשאת לאחר קודם שהדיריה היתומים על כתובתה, ואם ידיריה אחר שנשאת, שמא יפר לה בעלה, כיצד יעשו, משביעין אותה חוץ לב"ד שבועה דרבנן שאין ענשה מרובה, ונוטלת כתובתה אחר שנשאת. וכשצאת לגבות כתובתה קודם שתנשא לאחר, הרשות ביד היתומים, ראו משביעין אותה חוץ לב"ד, או מדירים אותה

(ד) עֶבֶד שֶׁנִּשְׁבָּה וּפְדָאוּהוּ, אִם לְשׁוּם עֶבֶד, יִשְׁתַּעְבֵּד. אִם לְשׁוּם בֶּן חוֹרִין, לֹא יִשְׁתַּעְבֵּד. רַבֵּן שִׁמּוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף יִשְׁתַּעְבֵּד. עֶבֶד

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

שֶׁעָשָׂאוּ רַבּוֹ אַפְוֹתֵיךְ לְאַחֲרֵים וְשִׁחָרְרוּ, שִׁוַּרְתָּ הַדִּין אִין הָעֶבֶד חֵיב כְּלוֹם. אֲלֵא מִפְּנֵי תַקוּן הָעוֹלָם, כּוּפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין, וְכוּתֵב שְׁטָר עַל דְּמִיו. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אִינוּ כּוּתֵב אֲלֵא מִשִּׁחָרְרֵי:

חייב כלום – לרבו שני. שהשחרור ששחררו רבו ראשון מפקיעו מידי שעבוד: אללא מפני תקון העולם – שמא ימאכנו רבו שני בשוק ויאמר לו עבדי אתה ויוציא לעז על בניו: כופין את רבו – שני, ועושהו בן חורין. וכותב לו העבד שט"ח על דמיו, כלומר כפי מה שהוא שזה לימכר בשוק, לא כפי החוב אם היה החוב יתר על דמיו: רש"ג אמר אין העבד כותב – שטר חוב, שהוא אינו חייב כלום. אללא רבו ראשון שהזיק שעבודו של זה, הוא שצריך לשלם לו דמיו, שהמזיק שעבודו של חברו חייב. והלכה כרש"ג:

רע"ב – (7) עבד שנשבה ופלאוהו – ישראלים אחרים לאחר שנתיאש רבו ממנו: אם לשום עבד ישתעבד – לרבו שני: לשום בן חורין לא ישתעבד – לא לרבו ראשון, ולא לרבו שני. לרבו שני לא, דהא לשום בן חורין פרהיה. לרבו ראשון לא, דלמא ממנעי ולא פרכי: רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד – לרבו ראשון. שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומפיל עלמו לגייסות ומפקיע עלמו מיד רבו: אפותיקי – פה תהא קאי. מזה תגבה חובך ולא ממקום אחר: ושחררו – רבו ראשון: שורת הדין אין העבד

(ה) מי שחציו עבד וחציו בן חורין, עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד. דברי בית הלל. אמרו להם בית שמאי, תקנתם את רבו, ואת עצמו לא תקנתם. לשא שפחה אי אפטר, שכבר חציו בן חורין. בת חורין אי אפטר, שכבר חציו עבד. (יבטל), והלא לא נברא העולם אלא לפרייה ורבייה, שנאמר (ישעיה מה) לא תהו בראה, לשבת יצרה. אלא מפני תקון העולם, כופין את רבו ועושה אותו בן חורין, וכותב שטר על חציו דמיו. וחרו בית הלל להורות פדברי בית שמאי:

מפני כל חיכות שבו: בת חורין אינו יכול – מפני כל עבדות שבו: כופין את רבו ועושהו בן חורין – וה"ה אם היה עבד של מאה שותפין ואחד מהם שחררו, שכופין את כלם לשחררו:

רע"ב – (ה) מי שחציו עבד וחציו בן חורין – כגון עבד של ב' שותפים ושחררו אחד מהם. אי"נ שקבל רבו ממנו חצי דמיו ושחרר חציו בלאותם הדמים: תקנתם את רבו – שאינו חסר כלום: לישא שפחה אינו יכול –

(ו) המוכר עבדו לגוי או לחוצה לארץ, יצא בן חורין. אין פודין את השבויין יותר על פדי דמיהן, מפני תקון העולם. ואין מבריחין את השבויין, מפני תקון העולם. רבן שמעון בן גמליאל אומר, מפני תקנת השבויין. ואין לוקחים ספרים תפלים ומזוזות מן הגוים יותר על פדי דמיהן, מפני תקון העולם:

להביא שבויין כשרואין שמוכרין אותם ביותר מכדי דמיהם: ואין מבריחין את השבויין מפני תקון העולם – שמא יקאפו על השבויין העתידים לבא לידם ויתנום בשלשלאות וישימום בסד רגלם: רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני תקנת השבויין – ללא חייש רש"ג על העתידים לבא בשביה, אללא על

רע"ב – (ו) ילא בן חורין – אם ברח מן הנכרי, או שקנסו אותו ב"ד לפדותו מן הנכרים, כדלמרינן כופין אותו לפדותו ואחר שפדלו לא ישתעבד בו. וקנס חכמים הוא, לפי שהפגיעו מן המצות. וכן לחו"ל ילא לחירות לפי שהולאו מא"י: מפני תקון העולם – שלא ימסרו הנכרים עלמנו להרבות

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

כאן מפני תקנת שצויים אחרים כשאין שצויים אחרים עמו. והלכה כרשב"ג:

(ז) המוציא את אשתו משום שם רע, לא יחזיר. משום נדר, לא יחזיר. רבי יהודה אומר, כל נדר שידעו בו רבים, לא יחזיר. ושלם ידעו בו רבים, יחזיר. רבי מאיר אומר, כל נדר שצריך חקירת חכם, לא יחזיר. ושאינו צריך חקירת חכם, יחזיר. אמר רבי אליעזר, לא אסרו זה אלא מפני זה. אמר רבי יוסי ברבי יהודה. מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו, קונם אם איני מגרשך, וגרשה. והתירו לו חכמים שיחזירנה, מפני תקון העולם:

הוארכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה, לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אינו הייתי יודע כו', שהרי נדר פתוח הוא והיה לו להפר ולא הפר: לא אסרו זה – שצריך חקירת חכם, להחזיר: אלא מפני זה – שאינו צריך. דצריך לא היה לנו לחוש לקלקול לפי שאינו יכול לומר אינו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרש, דאנן סהדי שאעפ"כ היה מגרש, שאין אדם רואה שתחזרה אשתו צ"ל צפני חכם ליכך לבית דינו ולשאול על נדרה. אלא מפני נדר שאינו צריך חכם ובעל יכול להפר, אסרו את כולו, שלא יאמר אינו הייתי יודע שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשה: א"ר יוסי בר' יהודה כו' – בגמרא מפרש דחסורי מחסרה והכי קתני, כמה דברים אמורים כשנדרה היא, אבל נדר הוא שיגרשה וגרשה, יחזיר ולא חיישין לקולא: ואמר ר' יוסי ברבי יהודה מעשה נמי צלדן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשכלומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך, וגרשה, והתירו לו חכמים שיחזירנה: מפני תקון העולם – כלומר שלא אמרו חכמים המגרש את אשתו משום נדר לא יחזירנה אלא מפני תקון העולם דחיישין לקולא, והא לא שייך אלא משום נדר דידה, אבל כשנדר הוא שאין כאן משום תקון העולם, התירו להחזיר. והלכה כר"י:

אותם שהם שצויים עתה עמו. שאם אין שצוי אלא הוא יחיד, מצריחין אותו, ואין לחוש

(ז) משום שם רע – שאם עליו לעז זנות: משום נדר – שנדרה והוא אומר אי אפשר באשה נכרנית: לא יחזיר – ואפילו נמלאו הדברים שקה, או הגדר התיכור חכם. שמה תלך ותנשא לאחר וימלא הלעז של זנות שקה, והגדר יחירו חכם והיא לא תהיה פרוצה בנדרים, ויאמר אלו הייתי יודע שכן אפילו היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה, ונמלא גט בטל וזניה ממוזרים. לפיכך אמורים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע ומשום נדר לא יחזיר עולמית, ומתוך הדברים הללו הוא גומר ומגרש גירושין גמורים ולא מצי תו לקלקלה: ר' יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר – רבי יהודה סבר דטעמא דאמור רבן המוציא את אשתו משום שם רע ומשום נדר לא יחזיר, כדי שלא תהינה זנות ישראל פרוצות בעריות ובעריות. ומש"ה קאמר דנדר שידעו בו רבים, עשה מישראל או יותר איכא פריעותא טפי, וקנסה ולא יחזיר. ושלם ידעו בו רבים ליכא פריעותא כולי האי ולא קנסה: לא יחזיר – דר"מ סבר, טעמא משום קלקולא. הלכך נדר שאינו יכול להפר אבל חכם יכול להתיר, יכול הוא לקלקל את הגט לאחר שתנשא לאחר ויאמר אלו הייתי יודע שחכם יכול להתיר לא הייתי מגרשה: ושאינו צריך חקירת חכם – אלא הוא יכול להפר לא

(ח) המוציא את אשתו משום אילונית, רבי יהודה אומר, לא יחזיר. וחכמים אמרים, יחזיר. גשאת לאחר והיו לה בנים הימנו, והיא תובעת פתבתה, אמר רבי יהודה, אמרים לה, שתיקוניה יפה ליה מדיבוריה:

שכן, אפילו היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשך: וחכ"א יחזיר – שלא חיישין

(ח) רבי יהודה אומר לא יחזיר – שמה תנשא ותלך ויאמר אינו הייתי יודע

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

שהאילונית אין לה כתובה. ועכשיו שנמצא שאינה אילונית, תובעת כתובתה: שתיקותיך יפה לך מדבוריך – שיאמר אינו ידעתי שסופי ליתן לך כתובה לא גרשתיך, נמצא גט בטל ובניה ממזרים:

לקקולח. ובגמרא מפרש מאן חכמים, ר"מ, לאמר זענין תנאי כפול. והכי במאי עסקינן דלא כפליה לתנאיה, שלא אמר לה הוי יודעת שמשום אילונית אני מוסיף, ואם אין את אילונית לא יהא גט, דהשתא הוי גט אפילו אינה אילונית: והיא תובעת כתובתה –

(ט) המוכר את עצמו ואת בניו לגוי, אין פוֹדֵין אותו, אֲבָל פּוֹדֵין אֶת הַבָּנִים לְאַחַר מִיתַת אָבִיהֶן. הַמוֹכֵר שְׂדֵהוּ לְגוֹי וְחֹזֵר וְלִקְחָהּ מִמֶּנּוּ (יִשְׂרָאֵל), הַלּוֹקַח מְבִיא מִמֶּנּוּ בְבוּרִים, מִפְּנֵי תְקוּן הָעוֹלָם:

מפני תקון העולם – שלא יהא רגיל למכור קרקע בארץ ישראל לנכרים. ואם מכר יטרח לחזור ולפדות:

רע"ב – (ט) אין פוֹדֵין אותו – והוא שרגיל בכך. כגון שמכר ושנה ושלש: לוקח ומביא זיכורים – בכל שנה לריך ליקח מהנכרי זיכורי פירותיה דזמים, ומביאן לירושלים:

גמרא – גיטין דף לה' ע"א

נמנעו מלהשביעה: מאי טעמא אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בעזרת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי אמרה ליה יהנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהניתי מדינך כלום אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה מאי טעמא איענשה דאישתרשי לה מקום דינר ומאי מי שנשבע באמת כמי שנשבע באמת אי משום הא מאי איריא אלמנה אפילו גרושה נמי אלמנה אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה אלמנה שאני דבההיא הנאה דקא טרחה קמי דיתמי אתיא לאורויי היתרא אמר רב יהודה אמר רבי ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא בב"ד אבל חוץ לבית דין משביעין אותה איני והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד משביעין אותה ורב אמר אפילו חוץ לב"ד נמי אין משביעין אותה רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא וליאדרה וליגבייה בשני דרב קילי נדרי ההיא דאתאי לקמיה דרב הונא אמר לה מה אעביד לך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה מידי הוא טעמא אלא דלמא נקיטנא מידי מכתובתי חי ה' עבאות אם נהניתי מכתובתי כלום אמר רב הונא מודה רב בקופצת ההיא דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

אעביד לך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה מזוני נמי לית לך דאמר רב יהודה אמר שמואל התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות אמרה ליה אפכוה לכורסיה כבי תרי עבדא לי הפכוה לכורסיה ותרצוה ואפילו הכי לא איפרק מחולשא:

רש"י על הגמרא

דנמנעו מלהשביעה ואם איתא ליסבצה חוץ לבית דין ולגבייה כתובתה: וליאדרה – כדתנן נודרת ליחומים כל מה שיראו: קילי נדרי – קלים היו נדרים בעיניהם לעבור עליהם הלכך לא סמכינן אנדרה לאגבוייה: בקופלת – הואיל וקפלה ונסבצה הרי נסבצה וגובה: אין לה מזונות – מעתה דגליא דעתה דבעי לאינסובי ואיהו לא אחני בדהא אלל כל ימי מיגר ארמלותיך בביתיה שהיא אלמנה בשביל כבודו: הפכו לכורסי' ותלכוה – הפכו כסאו וקפוחו כדי שתחייים הקללה בכך פ"א הפכו לכורסייה תשפל גדולתו: כבי תרי דיינת לי – כרב דלא מגבי כתובה וכשמואל להפסיד מזונות, ע"כ: לא איפרק מחולשא – לא נאלז מלכא לידי חולי:

יהנה – יועיל להמיתו: דאשתרשי לה מקום דינר – נשתכרה זו עיסה כעובי הדינר שאם לא היה הדינר היתה נותנת עוד עיסה בככר: ומאי מי שנשבע באמת – האי לאו אמת הוא: כמי שנשבע באמת – דהא שוגגת היא ומפני שעונש שבועה מרובה נמנעו מלהשביעה: אחיא לאורויי היתירא – בדבר מועט וסבורה שאין פרעון לה שבשכר טורחה נוטלתו: חוץ לב"ד משביעין אותה – ששבעת הדיינים של תורה היא ונקט ס"ת בידיה או תפילין ומשביע לה בשם או בכינוי כדאשכחן באברהם שים נא ידך וגו' ואשביעך בה' (בראשית כד) ועונשה מרובה וחוץ לב"ד שבועה דרבנן בקללת ארור ולא נקיט מידי ואין עונשה כל כך: לא מגבי כתובה – משום

זוהר – שלח דף קעג' ע"א

כל מעלי שבתא, בד מקדשין ישראל יומא לתתא, פרוזא פרוזא לארבע סטרי עלמא, אתפנשו משריין קדישין, אתקנו ברייין (קדישין). מאן חמי חדוה, בתלת מאה ותשעין רקיעין, כמה ממנו, כמה שלטונין, מתפנשין לאתרייהו. ביון דישראל לתתא מקדשין (לקודשא בריך הוא), בדין אתער אילנא דחייא, ואקיש באינון טרפין דיליה, רוח נשיבו חד מגו עלמא דאתי, ואינון ענפין דאילנא מתגעגעו, וסלקין ריחין דעלמא דאתי: ההוא אילנא דחיי אתער, ואפיק נשמתין קדישין, ופריש על עלמא. ועם כל דא, נשמתין נפקין, ונשמתין עאלין, אליו מתערי אליו, אליו נפקין ואליו עאלין, ואילנא דחיי בחדוה: וברין, ישראל בלהו מתעטרין בעטרין דאינון נשמתין קדישין, בלהו בחדוה בנייחא. וכל השבת, אית לון ההוא חדוה, וההוא נייחא, וכל צדיקייא די

חק לישראל – פרשת שלח יום ג'

בַּגִּנְתָּא, בְּלֶהוּ סִלְקִין וּמִתְעַנְגִין בְּעֵנּוּגָא עֲלָאָה, דְּעֲלָמָא דְאַתִּי. בִּיּוֹן דְנִפְיָק שְׁבִתָּא, בְּלֶהוּ נִשְׁמַתִין פְּרָחִין וְסִלְקִין:
 תָּא חֲזִי, כּד עֵייל שְׁבִתָּא נִשְׁמַתִין נַחְתִין לְשִׁרְיָא עַל עֲמָא קְדִישָׁא. וְנִשְׁמַתִין דְּצִדִיקָיָא סִלְקִין לְעֵילָא. כּד נִפְיָק שְׁבִתָּא, נִשְׁמַתִין סִלְקִין, אִינוּן דְשָׂארוּ עֲלֵיהוּ דִישְׂרָאֵל. וְנִשְׁמַתִין נַחְתִין, אִינוּן נִשְׁמַתִין דְּצִדִיקָיָא:
 בִּיּוֹן דְסִלְקִין בְּלֶהוּ נִשְׁמַתִין דְשָׂארוּ עֲלֵיהוּ דִישְׂרָאֵל. סִלְקִי וְקִימִין בְּדִיּוּקָא קָמִי מִלְכָּא קְדִישָׁא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂאִיל לְכֻלְהוּ, מֵאִי חֲדוּשָׁא הָוָה לְכוּ בְּהָוָה עֲלָמָא בְּאוּרִייתָא. זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְחֲדוּשָׁא דְאוּרִייתָא אֲמַרְתָּ קָמִיָּה. כְּמָה חֲדוּהָ עֲבִיד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כְּנִישׁ לְפָמְלִיא דִילִיָּה, וְאָמַר, שְׁמַעוּ חֲדוּשָׁא דְאוּרִייתָא, דְאֲמַרְתָּ נִשְׁמַתָּ דָּא דְפְלוּגִי, וְכֻלְהוּ מוּקָמִי הֵהִיא מְלָה בְתָרִי מִתִּיבְתִי. אִינוּן לְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְעֵילָא, חֲתִים לְהֵהִיא מְלָה:
 תָּא חֲזִי, כּד מְלָה אֲתַחְדֵשׁ בְּאוּרִייתָא, וְנִשְׁמַתָּ דְנַחְתָּא בְּשְׁבִתָּא אֲתַעֲסַקְתָּ בְּאִינוּן מְלִין חֲדָתִין, וְסִלְקִי לְעֵילָא. כָּל פְּמִלְיָא דְלְעֵילָא, צִיִּיתִין לְהֵהוּא מְלָה, וְחִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִתְרַבִּין בְּגַדְפִין, וּמִתְלַבְּשִין בְּגַדְפִין. וְכֵד שְׂאִיל לֹון קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא תִבִין וְשִׁתְּקִין, כְּדִין חִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מֵהָ פְתִיב, (יחזקאל א) בְּעַמְדָם תִּרְפִּינָה כְנַפְיָהוּן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב לב) כִּי עָמְדוּ לֹא עָנּוּ עוֹד. (נחמיה ח) וּכְפַתְחוּ עָמְדוּ כָּל הָעָם:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ט'

(ג) ואחר שיפסיע שליח ציבור שלש פסיעות לאחוריו ויעמוד מתחיל ומתפלל בקול רם מתחילת הברכות להוציא את מי שלא התפלל והכל עומדים ושומעים ועונין אמן אחר כל ברכה וברכה בין אלו שלא יצאו ידי חובתן בין אלו שכבר יצאו ידי חובתן:
 (ד) ואומר קדושה בברכה שלישית וכיון שהגיע שליח ציבור לקדושה יש רשות לכל אחד ואחד לחזור במקום שעמד בו בתפלה וכשיגיע שליח ציבור למודים וכורע כל העם שוחן מעט ולא ישחו יותר מדאי ואומרים מודים אנחנו לך יי' אלהינו ואלהי כל בשר יוצרנו יוצר ברשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייטנו וקיימתנו כן תחיינו ותחננו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חוקך ולעבודך באמת ולעשות רצונך בלבב שלם על שאנו מודים לך וכל האומר מודים מודים משתקין אותו:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
 בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.